

I hvilket Omfang, der ydes „Degne-trave“, Smaaredsel m. m., savner Udvalget fornøden Oplysning om; derimod vil Tiendevederlaget for de tre Tiender, Konge-, Kirke- og Præstetiende, repræsentere en aarlig Afgift af ca. 7 Millioner Kr., der udelukkende hviler paa Bondejord, en Afgift hvis Størrelse repræsenterer omtrent det samme Beløb som Gammelstatten, Land- og Vigningsstatten tilsammen. Det er hovedsagelig det mindre Landbrug, der maa udrede denne store aarlige Afgift. Henved en Fjerdedel af Landets Sorder ere nu helt tiendefri, og paa de Sorder, der ere tiendepligtige, er Tiendebyrden endog meget ulige fordelt. Bønderne maa foruden Tiendevederlaget tage Del med i Udredelsen af alle andre Skatter og Afgifter til Stat og Kommune, og der findes ikke nogen Samfundsklasse, som svarer en saadan Afgift, der kan ligestilles med Tiendebyrden, thi Indtægten af de saakaldte „Præstepenge“ i Kjøbenhavn og Landets øvrige Kjøbstæder udgør kun nogle Tusinde Kr. aarlig og kan ikke mere betragtes som en Afgift, der svarer til den Tiendeafgift, som nu udelukkende paahviler det mindre Landbrug.

Udvalget har derfor overvejet, hvorledes man bedst vil være i Stand til paa antagelige Vilkaar for Tiendehyder og Tiendehyder at faa denne forældede og for det mindre Landbrug saa trykkende og generende Afgift bragt ud af Verden. Til Udvalgets Prøvelse er henbist to om dette Lovemne ved privat Initiativ indbragte Forslag. Det ene af disse Lovforslag søger i Righed med lignende Forslag, som herom tidligere have foreligget for Folketinget, at tilvejebringe en Tvangsafløsning og at fastslaa et bestemt Beløb som Tiendens Værdi; medens det andet Forslag tilsigter en Løsning af denne Sag ved at lade Spørgsmaalet saavel om Betimeligheden af hver enkelt Tiendes Afløsning som om Tiendevederlagets Størrelse være Genstand for frivillig Overenskomst mellem Parterne, imod at Staten yder forskellige Begunstigelser til Fremme af saadanne Overenskomster.

Flerparten (N. Andersen [Odense N. 2. B.], Berntsen, Gad, A. Hage, Byriel Jensen, N. Jensen, Lüttichau, Dusen og Paulin) nærer ingen Tillid til, at det i nogen nær Fremtid vil lykkes at tilvejebringe Enighed mellem Lovgivningsmagtens forskellige Faktorer om en Tvangsafløsning af Tienden, og tilraader derfor Folketinget at fremme Lovforslaget om frivillige Overenskomster. Da det har vist sig, at Fæstevæsenets Overgang til Selvejendom i stor Udstrækning har kunnet finde Sted uden en Tvangsafløsning, tør det forventes, at en Afvikling af Tiendebyrden kan ske under lignende Former, navnlig naar Staten vil træde støttende til. Der bør derfor sikres Tiendehyderne saadanne Vilkaar for en Tiendeafløsning, at de i Løbet af ca. 60 Aar ville være i Stand til at afbetale Tiendelaanet og derved for bestandig have frigjort deres Ejendomme for al Tiendebyrde, uden at de derved i noget Tilfælde paadrage sig større aarlige Udgifter til Rente og Afdrag af bemeldte Laan end de Beløb, der paa det Tidspunkt, da Afløsningen finder Sted, svares i aarlig Tiendehydelse.

For dette Formaalets Opnaaelse maa Statskassen og det offentlige efterhaanden give Afkald paa den Skat, som nu paahviler saavel Tiendehartkornet som det tiendehyde Hartkorn, hvilken Statsstat udgør et aarligt Beløb af henved 250,000 Kr. Da det næppe tør ventes, at alle Ydere af en Tiende paa samme Tid ville kunne enes om en Tiendeafløsning, og Lovforslaget ikke søger at lægge noget Vaand paa det Mindretal, der ikke ønsker at deltage i den af Flerparten tilvejebragte Overenskomst, kun at Mindretallet, efter at en Tiendeafløsning har fundet Sted, fremtidig maa indbetale deres Tiendevederlag gennem Amtstuen til Statskassen, kræver Lovforslaget, at Staten træder til som Mellemand og udreder den Del af Afløsningssummen, som paahviler Mindretallet, med dens fulde Beløb og ikke som i § 4 anført med $3\frac{1}{2}$ pCt. rentebærende Statsobli-